Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Foea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiunĭ

Un șir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« in Blaș.

Anul X. Blaș 24 Februariŭ 1900. Numĕrul 8.

Antisemitism?

E lucru în de obște cunoscut, că sensibilitatea elementuluĭ jidovesc din țara nóstră, e fórte delicată. Și cum Dómne să nu fie delicațĭ în sentimente, când aŭ convingerea superiorităţiĭ lor peste cele alalte elemente conlocuitóre, când în mâna lor e banul, căcĭ banul învîrte róta lumiĭ . . .

Șcim, de sigur, că în alte țĕrĭ, bună óră în Rusia și în România, susceptibilitatea lor e maĭ puțin delicată.

La noĭ? O, la noĭ e cu totul alt ceva. Granițele țĕriĭ staŭ deschise pentru invasiunea jidanilor aruncațĭ din alte țĕrĭ, poporul incult îĭ stă la disposiție, ca să-l tundă și să-l aducă la sapă de lemn, după ce ĭ-a mâncat averea și ĭ-a inveninat viéța cu alcoolul luĭ. Și dacă în contra acestor nelegiuirĭ cutéză a se ridica vre un glas maĭ bărbătesc, care să aprețieze starea lucrurilor în merit, care să cerce a scóte bietul popor din ghiarele usurarilor și a crișmarilor jidanĭ, tótă lumea se tulbură, tótă lumea strigă ca din gura șerpeluĭ, că facem *antisemitism?*

Ce-ĭ antisemitismul? Este ura a tot ce este jidan, este intoleranța față cu acest popor pe tóte terenele vieţiĭ. Eĭ bine; când óre cuĭ i-se face milă de starea decăḍută a bietuluĭ popor, când cércă al smulge din brațele monstruóse ale patimeĭ bețieĭ. saŭ a-l cruța de cămătăria usurarilor, carĭ abuséză de nepriceperea luĭ, este *ura,* care îl îndémnă să lucre, saŭ este *ĭubirea* celor apucațĭ pe povîrniș? Fără îndoială, cel maĭ curat simțĕmînt al ĭubiriĭ este motorul lucrăriĭ luĭ. Și ĭubirea acésta nu se alteréză nicĭ de cum prin împrejurarea, că elementul jidovesc pierde în mĕsura, în care poporul se ridică. Nicĭ de cum. Căcĭ ĭubirea față de deaprópele se estinde numaĭ până la marginile apĕrăriĭ proprie.

De cât, că la noĭ în țară, am ajuns așa de de parte, în cât nicĭ apĕrarea proprie nu maĭ e considerată ca justă, când e vorbă. să te aperĭ față de Jidanĭ.

Un cas recent din dietă ne va convinge despre acest trist adevĕr.

Se scie, că relativ la ajutorarea nefericiților Rutenĭ din nordul Ungarieĭ, pe carĭ lăcomia Jidanilor emigrațĭ din Rusia — Galiția ĭ-a adus la sapă de lemn, în cel maĭ strîns înțeles al cuvîntuluĭ. s'aŭ instituit anchete a nume, carĭ să se ocupe maĭ de aprópe cu causele decadințiĭ acestuĭ nĕm nefericit. Cu ocasiunea întruniriĭ anchetei în Muncacĭ, esmisul ministerial Egán Ede, a avut „cutezanța“ de a arĕta în vorbirea sa adevĕrata causă a decadințiĭ Rutenilor în poporul jidovesc, care l-a copleșit și la cutropit cu desĕvîrșire. Să lăsăm înse să urmeze chiar cuvintele esmisuluĭ ministerial, după „Pol. Értesitő“:

„Magiarul — după Egan — are între Rutenĭ inimicĭ marĭ: Jidaniĭ. Aceștia nu aŭ venit cu Arpad și nicĭ nu s'aŭ luptat alăturĭ cu Rákoczy. Cum că nu vorbesce din motive de *antisemitism,* se vede din împrejurarea, că pe jidoviĭ de omenie (tisztességes) ĭ-a primit în reuniunile de credit. Vorbind despre emigrărĭ, spune cu multă pricepere, că nu sînt efectele miserieĭ, ci ale invasiunilor din a fară. Afirmă, că Jidovimea de aicĭ. care esploatéză și suge sângele bieților Rutenĭ nicĭ nu e de viță semită, ci sînt cu mult maĭ rĕĭ, căcĭ sînt renegațĭ. Semițiĭ aŭ față ovală, se acomodéză împrejurărilor, se umilesc. Sînt de statură mică, cu pĕr creț. Jidaniĭ de aicĭ sînt uscățivĭ, roșcobanĭ, saŭ blondĭ, nu cunosc supunere și-șĭ caută pânea de tóte zilele *prin orĭ ce mijlóce nepermise.* Eĭ sînt renegațiĭ Kazarilor de lângă marea Caspică. Vorbitorul nu e filosemit, dar stiméză pe mulțĭ dintre eĭ, admiră diligința și paciința lor; nu se teme de eĭ, *dar îșĭ teme patria.*

„În tara nóstră — nu poțĭ face un pas, ca să nu fiĭ silit a cumpĕra ceva de la Jidanĭ, saŭ prin mijlocirea lor. Poporația acésta infecteză viața economieĭ nóstre publice. Prin înălțarea lor, țara nóstră se cufundă. Partea lor preponderantă forméză stat în stat . . . Năvala. ce o daŭ din Rusia și Galiția, o caracteriséză și aceea, că dintre 14 miĭ locuitorĭ aĭ Muncaciuluĭ, 8 miĭ sînt jidanĭ, și 2/3 părțĭ din eĭ n'aŭ ocupația

Feuilleton.

Gilles și Ginevra.

Povestire istorică de Felix Lilla.

1.

Ĭoan al V-lea. duce de Bretonia. domni în prima jumĕtate a véculuĭ al 15-lea. Atuncĭ Bretonia forma încă un stat independent. Numaĭ în an. 1532 se încorporă la Franța.

Ducele Ĭoan avu doĭ fiĭ; cel maĭ bĕtrân, Francisc. era să fie moștenitorul sĕŭ; al doilea. carele se numia Gilles, fu crescut — nu se scie din ce cause — în Anglia. la bĕtrânul sĕŭ amic. ducele de Norfolk.

Din cea maĭ fragedă copilărie se iscă o antipatie personală între ceĭ doĭ prinți, pe carea nu o putu estirpa nicĭ chiar autoritatea părințéscă. și ast fel aducea multă supĕrare bravuluĭ duce. Póte că și pentru aceea a trimis bĕtrânul în străinătate pe fiul cel maĭ mic.

Cătră sfârșitul anuluĭ 1440 bĕtrânul duce se simți bolnav; el îșĭ gândi că mórtea l'ar puté surprinde pe neașteptate și de aceea scrise fiuluĭ sĕŭ din Anglia să vină repede acasă. Gilles. un june frumos de 20 de anĭ, veni cât putu maĭ curĕnd la Rennes, reședința bretonică. și fu primit de cătră tatăl sĕŭ cu brațele deschise și cu bucurie, ér de cătră frate-sĕŭ cu neîncredere și neplăcere. ceea ce nu rĕmase neobservat ochiuluĭ ager al duceluĭ.

„Ĭubitul meŭ fiŭ“, vorbi Ĭoan cătră Gilles. „se póte că ceasul meŭ din urmă să fie aprópe. așĭ dori înse ca să te sciŭ așezat bine. Bretonia nóstră durere. este o țară mică; diferite răsbóe și răpirĭ ne-aŭ stricat mult. Decĭ îmĭ pare fórte rĕŭ. că n'am putut să-țĭ destinez de cât un mic apanagiŭ. dar sper că frate-tĕŭ maĭ târziŭ va puté face maĭ mult pentru tine . . . .“

La aceste cuvinte, Francisc. care era de față. scuturà capul cu neîndestulire.

Bĕtrânul duce încreți fruntea și continuă: „Dar fiind că este posibil ca ĭubirea frățéscă în viitor să nu fie așa de sinceră și nobilă. am aflat pentru tine un alt plan, care cred că 'țĭ va conveni.“

„Să mĕ depărtez?“ întrebă Francisc pânditor.

„Nu. Ceea ce vreŭ să-ĭ spun frateluĭ tĕŭ, nu-ĭ secret. Ĭubitul meŭ Gilles. am pentru tine în prospect un plan de căsătorie

„Pe care princésă o înțelegĭ, tată?“

„Nu princesă. fiul meŭ; dar cea maĭ avută fată din Bretonia, Ginevra de Dinan, unica fică a seigneuruluĭ Jacques de Dinan, domnul de Chateaubriand și Beaumanoir,“

„O“. murmură Francisc, „asta am gândit-o. Dar acĭ am și eŭ o vorbă de spus.“

„Acéstă jună fată.“ continuă ducele, „este nu numaĭ cea maĭ avută, ci și cea maĭ frumósă și maĭ grațiósă domnișóră nobilă a țĕriĭ nóstre. Tu aĭ vĕḍut'o înainte cu doĭ anĭ la curtea nóstră când aĭ fost acĭ în visită. Eĭ, Gilles. ce părere-țĭ daĭ despre proectul meŭ?“

„Ginevra este un înger,“ strigă junele entusiasmat. „Cu bucurie mĕ învoesc la acéstă legătură, tată, dar óre Ginevra ține-mĕ vrednic de ea?“

„Despre asta nu încape nicĭ o îndóélă.“

„Și dta vreĭ să fiĭ mijlocitorul meŭ, tată?“

„Da, voesc, și încă astăzĭ. Jacques de Dinan se află în oraș dimpreună cu fică-sa.“

„Ah, tată, cum m'aĭ îmbucurat. De doĭ anĭ de zile am purtat în inimă și în visurile

statornică. Oraşele maĭ marĭ sînt tot atâtea spelunce, înse Muncaciul le întrece pe tóte. *Aicĭ există o bandă organisată de tâlharĭ,* şi în ast fel de împrejurărĭ statul ar trebui să facă paşĭ pentru curmarea acestuĭ lucru, saŭ cel puţin să întrebe pe ast fel de existenţe: De unde viĭ? Din ce trăiescĭ? Cum te susţiĭ . . .

Oratorul vorbesce apoĭ despre manipulaţiile cu cămătăriă ale Jidanilor şi spune de încheiere, că poporul rutén este stors şi tuns ca o óiă de cătră aceştĭ părăsiţĭ aĭ societăţiĭ.

Adevĕrurile acestea crude aŭ produs mare agitaţie în pressa jidano-magiară. Valurile acesteĭ turburărĭ aŭ ajuns până în dietă. În şedinţa din 14 a l. c. deputatul Fest Lajos a interpelat pe ministrul de agricultură, să-ĭ dee lămurirĭ în afacerea acésta, caracterisându-o drept „ură faţă de confesiunea jidovéscă" receptă. Ministrul a citat la sine pe „îndrăsneţul" vorbitor. Cum aflăm, i-sar fi presentat ministruluĭ textul vorbiriĭ — schimbat. Uniĭ susţin, că Egán va trebui să dimisioneze, necondiţionat.

Aşa stăm, dară?

Nu e permis să se ridice în ţara nóstră un glas de reprobare în contra abusurilor unor vinituri din Galiţia, carĭ aŭ împins un popor în abisul peririĭ? Nu e permis să spună un cunoscĕtor al împrejurărilor, că jidovimea din nordul Ungarieĭ „îşĭ caută pânea prin orĭ ce mijlóce nepermise", fără a fi timbrat de antisemit?

Să băgăm bine de samă, casul e mult maĭ grav, de cum s'ar părea. În dosul luĭ se ascunde, ca o prevestire întunecată pentru viitorul patrieĭ nóstre, curentul atot-stăpânitor al Jidanilor.

Şi e ruşine şi umilire pentru o ţară pretinsă creştină, să nu pótă păşi cu energie în contra curentelor desastróse, să nu pótă sări în ajutorul cetăţenilor eĭ, nenorociţĭ de lacomia elementelor străine, ce ĭ-a copleşit, fără témă de a fi acusată, că „agită" şi „face antisemitism."

Sînt abia câţĭ va anĭ de la recepţiunea Jidanilor; nu credeam, că aşa curênd să-şĭ arete arama . . .

Adresele de omaj ale Episcopilor sufragani

Conform promisiuniĭ din numĕrul trecut, ne împlinim o plăcută datorinţă publicând textual adresele de omaj de la corul Episcopatuluĭ nostru.

Nro 480—1900. Escelentissime şi Reverendissime Domnule Archiepiscop şi Mitropolit! —

În ziua de 14 Februariŭ st. n. a. c. vor fi dóuĕ zecĭ şi cincĭ de anĭ, de când Escelenţa Vóstră, din îndurarea Atot puterniculuĭ Dumnezeŭ, aredicat la trépta augustă a Episcopieĭ, cu mână tare şi cu braţ înalt pascefĭ ca Păstoriŭ suprem turma cuvîntătóre a luĭ Christos încredinţată prudenţiĭ marĭ, înţelepciuneĭ sublime, îngrijirilor adevĕrat părinţescĭ şi tărieĭ ce nu cunósce frică ale Escelenţeĭ Vóstre.

Drept aceea din ocasiunea acestuĭ eveniment faust şi îmbucurător, permite-Ţi-Ne Escelenţa Vóstră, ca în Numele Nostru, al cleruluĭ şi al poporuluĭ nostru credincios, pe lângă atestarea devotamentuluĭ profund ce'l nutrim faţă de persóna Escelenţeĭ Vóstre, de o dată să Vĕ presintăm şi urările de sinceră felicitare. Nu vom înceta a înălţa rugăciunĭ ferbinţĭ la Tronul luĭ Dumnezeŭ, ca să Vĕ conserve scumpa viaţă spre binele şi înflorirea Sfinteĭ Bisericĭ şi în special al Provinţeĭ Nóstre bisericescĭ de sub înalta-Vĕ guvernare spre prosperarea naţiuneĭ şi bucuria nóstră a tuturora.

După carĭ, pe lângă espresiunea profundeĭ veneraţiunĭ, sum

Al Escelenţeĭ Vóstre

Oradea Mare, din şedinţa consistorială ţinută în 6 februariŭ 1900.

serv umilit
Michail Pavel
Episcop diecesan gr. cat. de Oradea Mare.

Nro 1302. Escelentissime şi Reverendissime Domnule Archiepiscop şi Mitropolit! Domnule Preagraţios!

Cu bucurie a înţeles acest Consistor din literele cerculare ale Veneratuluĭ Capitul mitropolitan, că în 14 februar a. c. în sĕrbătórea Întîmpinăriĭ Domnuluĭ se împlinesce un pătrar de secul, de când Escelenţa Vóstră a-Ţĭ fost consacrat întru Episcop al Dieceseĭ de Lugoş.

Binevoiţĭ graţios Escelenţa Vóstră a primi din acéstă ocasiune felicitările nóstre sincere, oftându-Vĕ de la Dumnezeŭ spre binele bisericiĭ viaţă îndelungată şi fericită.

Cu profundă veneraţiune fiind

Din şedinţa consistorială ţinută în Gherla la 10 februariu 1900

Al Escelenţeĭ Vóstre

umilit serv
Ioan Szabó
Episcopul Gherleĭ.

---

mele chipul fermecător al acesteĭ frumóse domnişóre. Dar am credut că dta nu te veĭ învoi la o ast fel de legătură, ci 'mĭ veĭ destina de soţie pe vre o princesă."

„După cum vedĭ, iubitul meŭ, te-aĭ înşelat. Ginevra este din partea mea şi după cum cred, şi din partea ceruluĭ destinată pentru tine."

„Eŭ înse protestez în contra acestuĭ plan!" strigă de o dată prinţul de coronă.

„Ce va să zică asta?" strigă ducele înfuriat.

„Aşa dar favorituluĭ tĕŭ?"

„Da."

„Şi dênsa îl iubesce?"

„Hm, după căsătorie îl va iubi."

„Ce zice seigneurul de Dinan despre intenţiunile tale!"

„El contéză la viitor."

„Tu credĭ, că dacă Montauban este favoritul tĕŭ, seigneurul îşĭ va sili fica să mérgă după el?"

„De sigur! aşa va fi!"

„Din fericire eŭ trăesc încă, ca să pot împedeca acest plan frumos. A fară de aceea cred, că Dinan va preferi pe prinţul Gilles înaintea baronuluĭ de Montauban."

„Asta e fórte probabil. Înse eŭ mĭ-am dat cuvîntul baronuluĭ."

„Ţi-l veĭ retrage! Mergĭ şi încunoscinţéză pe Montauban despre voinţa mea. Acum am să vorbesc cu Gilles."

Prinţul de coronă părăsi apartamentul, plin de mânie.

„Oh iubitul meu fiŭ", zise îngrijat bĕtrânul duce cătră Gilles „mĕ tem că frate-tĕŭ va fi mânios întrégă viaţa sa pe tine. El nu voesce ca frumósa şi avuta Ginevră să fie a ta ci să o dea miserabiluluĭ sĕŭ favorit. Şi Montauban îţĭ va fi tot de una un crâncen inimic."

„Nu mi-e frică de el, tată."

„E drept că încă trăesc eŭ, încă am puterea în mână. Dar, ce va fi după mórtea mea?"

„S'o lăsăm asta în grija provedinţeĭ! Cerul să-ţĭ dăruéscă mulţĭ fericiţĭ anĭ!"

Ducele Ioan vorbi încă multe cu fiul sĕŭ despre căsătoria proectată.

După amézi ducele şi Gilles merseră la locuinţa luĭ Dinan, unde era de faţă şi plăcuta sa fică. Peţirea se făcu şi fu primită cu bucurie atât din partea luĭ Dinan, cât şi din a ficeĭ sale —

Într'aceea prinţul de coronă Francisc se afla într'o stare indescriptibilă de mânie şi iritaţiune. El umbla repede prin sala cea mare a locuinţeĭ sale şi căuta aşa de sĕlbatic şi de îndârjit în cât servitoriĭ şi chiar soţia sa tremuraŭ înaintea luĭ. El adecă era căsătorit cu o princesă de Flandria şi avea un băiat de vre o 2—3 anĭ

Baronul Artus de Montauban, după care trimise să vină la dînsul, apăru în sfârşit. Acest nobil era un cavaler brav, dar pe lângă aceea, ca mulţĭ alţiĭ de pe timpul sĕŭ un om fórte brutal.

„Artus, sórtea voesce alt fel. Ginevra de Dinan nu va fi a ta!" strigă el nouluĭ sosit.

„E curios ceea ce îmĭ spuneţĭ; pentru ce să nu capĕt pe Ginevra? Eu cred că afacerea este regulată. Pe toţĭ peţitoriĭ ĭ-am înlăturat. Încă erĭ am golit cu Dinan câte va sticle din vinul cel maĭ bun întru sănătatea Vóstră."

„S'a întîmplat ceva cu totul neaşteptat. Un peţitor maĭ puternic a esit la ivélă şi de sigur că va fi primit, aşa că tu trebue să te retragĭ."

„Cine este acela?"

„Tatăl meŭ. . . ."

„Cum, ce aud? Bĕtrînul şi bolnavul domn voesce éraşĭ să se căsătorescă! Atuncĭ pot rîde şi să fiŭ cu răbdare."

„Nu, Artus, înţelege-mĕ cum se cade; trĕba stă cu mult maĭ rĕŭ. Frate-meŭ Gilles se va căsători cu Ginevra. Chiar în óra acésta tatăl meu peţesce pentru el mâna domnişóreĭ."

„Blăstĕm şi mórte! Atuncĭ domnişóra e perdută pentru mine."

„Da, trebue sa renunţĭ la frumósa-ĭ mână şi la moşiile eĭ cele marĭ."

„Înse nu şi de rĕsbunarea pentru acéstă ruşine" murmura Mortauban îndârjit.

„Heĭ ce murmurĭ printre dinţĭ?" întrebă prinţul de coronă. „Vorbesce numaĭ respicat amicul meŭ"

„Zic, că dacă din întîmplare acest noŭ peţitor, carele-mĭ răpesce mirésa cea frumósă şi avută, n'ar fi fiul tatăluĭ Vostru, atuncĭ aşĭ şti ce să fac."

„Te sfătuesc să nu facĭ nimic până trăesce tatăl meŭ. Dacă veĭ face vre un rĕŭ fiuluĭ sĕŭ favorit, atuncĭ veĭ fi decapitat pe piaţa din Rennes"

Prinţul de coronă se opri şi aruncă o privire pândilóre spre încredutul sĕŭ, apoĭ zise cu o intonare particulară: „Aştéptă şi speră!"

2.

Preste dóuĕ lunĭ de zile se facu cununia prinţuluĭ Gilles cu frumósa Ginevră. Aprópe toţĭ fruntaşiĭ ţereĭ se presentară. Serbarea ţinu maĭ multe zile şi numaĭ prinţul de corona se ţinu de parte de dînsa. Artus de Montauban avu înse neruşinarea de a se amesteca

Nro. 257—1900. Escelenţă Înalt Prea-Sfinţite Dómne, Dómne! Dóuě zecĭ şi cincĭ de anĭ se împlinesc, de când prin punerea mânilor archierescĭ pe capul Escelenţeĭ Tale Spiritul Sfînt a înmulţit gloriósa ceată a urmaşilor Apostolilor: şi în timpul acesta În. P. S. Ta cu curaj pururea neînfricat Te aĭ sciut lupta pentru continuarea muncil lor încredinţată, pentru propověduirea cuvîntuluĭ Crucii de viaţă purtător.

Da, acest pătrar de veac martor credincios este al ostenelelor încordate, al zeluluĭ pururea viŭ şi înflăcărat, al bogăţieĭ spiritului de jertfă, prin carĭ Î. P. S. Ta aĭ muncit pentru mărirea Numeluĭ luĭ Christos, pentru lăţirea binefacerilor Bisericiĭ sale în mijlocul ómenilor rěscumpěraţĭ cu preţios sângele sěŭ.

În deosebĭ înse martoră adevěrată este Diecesa Lugoşuluĭ despre tóte acele ostenelĭ apostolice, la numěr nenuměrate, după ce timp de dóuě zecĭ de anĭ Ţĭ-aĭ încordat puterile pentru cârmuirea eĭ în spiritul evangelic, pentru mântuirea sufletelor credincioşilor eĭ, pentru desvoltarea institutiunilor sale, pentru progresul şi înaintarea sa pe tóte terenele deschise, şi în tóte direcţiunile hotărîte meniriĭ sale sfinte.

Şi aceste ostenelĭ binecuvîntate, desfăşurate cu atâta înţelepciune, prudinţă şi statornicie pentru propăşirea Dieceseĭ Lugoşuluĭ, în mijlocul nespuselor greutăţĭ, lipsurĭ şi neajunsurĭ ce o încunjóră, nu s'aŭ întrerupt de cât atuncĭ, când a plăcut Provedinţeĭ divine a Te chema, după dorul ferbinte şi obştéscă aşteptare a Cleruluĭ şi poporuluĭ S. nóstre Bisericĭ, la strălucitórea înălţime a Scaunuluĭ mitropolitan; dar nicĭ atuncĭ în adevěrul lucrurilor, acel şir minunat de ostenelĭ cu totul nu s'a rupt, şi capet nu i-s'a pus, ci acelora câmp maĭ larg s'a deschis, largul câmp al întregeĭ nóstre Provinciĭ mitropolitane de Alba-Julia şi Făgăraş.

Constatând acestea Î. P. S. D. abia de departe, dar în deplina sinceritate a graiuluĭ, — acuma când sfînta nóstră Mitropolie îmbracă haina de sěrbătóre spre a celebra în tainica umbră a dumnezeesculuĭ Altar Jubileul episcopal al strălucituluĭ eĭ Mire:

Noĭ din Diecesa Lugoşuluĭ: Episcopul, Clerul şi poporul credincios, cu fiéscă dragoste, cu recunoscinţă, cu mângăiere ne bucurăm de obştésca bucurie, şi Ţie aducêndu-Ţĭ prinosul felicitărilor nóstre, Te asigurăm, că nu cu maĭ puţină însufleţire vom alerga şi noĭ în Casa Domnuluĭ, spre a da mulţămită ferbinte Atotputerniculuĭ Dumnezeŭ, căcĭ Te-a învrednicit a ajunge o zi aşa de însemnată, în viaţa unuĭ Archiereŭ. Şi laudă şi mulţămită Domnuluĭ, aducênd cu glasurĭ umilite, dar la culmea însufleţireĭ, pe El, Părintele Luminelor, de la care tot darul deplinit de sus este scoborindu-se, îl vom ruga, ca îmbelşugarea darurilor sale peste Tine să se îndure a o trimite necontenit, ca ast fel să poţĭ păstori întru lungime de anĭ fericiţi, şi să poţĭ Î. P. S. D. a duce întru îndeplinire nobilele intenţiunĭ ale spirituluĭ Těŭ, pentru propăşirea sfinteĭ nóstre bisericĭ, — a-ĭ apěra drepturile, a-ĭ promova instituţiunile, — şi a-ĭ deschide cu mărire al treilea centenar al Sfinteĭ Sale Unirĭ cu Roma, — ér prin tóte acestea a fi vrednic urmaş al glorioşilor Teĭ înaintaşĭ, carĭ de la înălţimea aceluia-şĭ Scaun strălucit atâtea binefacerĭ şi mângăierĭ aŭ věrsat peste némul romănesc.

Înalt preasfinţite Dómne Dómne
La mulţĭ anĭ!

Lugoş, şedinţa consistorială din 8 Februar 1900.

Demetriŭ Radu
Episcopul Lugoşuluĭ.

Vorbirea deputatuluĭ Faşie. Între diferiţiĭ oratorĭ în cestiunea naţionalităţilor pusă pe tapet de deputatul Kossuthist Komjáthy, a luat cuvîntul şi deputatul Faşie de la Ceica. Reproducem şi noĭ câte va pasage din vorbirea acésta, carea în întregimea eĭ, prea ni se pare optimistă, prea ne presintă în colorĭ vesele relaţia dintre Ungurĭ şi Românĭ.

„Orĭ ce cetăţan de limba română cu mintea aşezată din acéstă patrie observă, Onor. Casă, că numaĭ în înflorirea instituţiunilor liberale ale patrieĭ nóstre 'şĭ va afla fericirea sa. (Aprobărĭ în drépta). Escepţiunĭ, onor. Casă, nu pot trece de normative. (Adevěrat! Aşa e! în drépta). O mamă cu minte va împăca cu iubire şi răbdare de mamă pe fiiĭ seĭ certaţĭ şi desbinaţĭ. (Adevěrat! Aşa e! în drépta). Fratele bun primesce cu bună inimă acéstă nizuinţă a mameĭ. (Adevěrat! Aşa e! în drépta). Aceste dóuě tese după părerea mea, trebue considerate la apreţiarea cestiuneĭ naţionalităţilor. (Aprobărĭ în drépta).

„După aceste rog pe Onor. Casă să-mĭ permită a trece la discursul pronunţat de deputatul colegă Komjáthy Béla despre programa relativă la naţionalităţĭ.

„Multe s'ar puté zice contra aceluĭ discurs, dar mě mulţămesc a declara, că protestez contra acelеĭ aserţiunĭ unilaterale şi nu togma desinteresate, că Românii ar avé maĭ mare atracţiune spre România de cât spre Ungaria — aceea aserţiune nu corespunde realităţiĭ şi protestez sěrbătoresce, Onor. Casă, aicĭ în faţa ţěriĭ contra supoziţiuniĭ, că Românii din Ungaria nu ţin la solidaritatea de interese cu patria nóstră".

---

printre óspeţĭ şi a saluta pe Ginevra, carea înse se intórse cu dispreţ de cătră dînsul.

Tiněra părechе călětori în Anglia la amiciĭ şi rudeniile de acolo.

În timpul acela murí repentin bětrînul duce Ioan şi fiul sěŭ maĭ bětrîn deveni domnitorul Bretonieĭ, sub numele de Francisc I.

Gilles îşĭ lăsă pe tiněra sa consortă în Anglia şi se întórse repede acasă, spre a asista la înmormîntare.

Prin testamentul tatăluĭ sěŭ iĭ fu acordată o moşie maĭ mare, de asemenea iĭ fu urcat şi apanagiul. Când Gilles vroi să se foloséscă de dreptul sěŭ, Francisc i-se opuse sub pretexte de nimic.

În presenţa multor nobilĭ se iscă o certă violentă între fraţĭ. Noul duce învinovăţi pe frate-sěŭ, că acesta ar întreţiné relaţiunĭ de înaltă tradare cu Anglezii, ca să le dea acelora domnia asupra Bretonieĭ; o învinovăţire cu totul nebasată, căreia Gilles protestă cu indignare.

Înzădar încercă unchiul lor, contele de Richemont să-ĭ împace. Artus de Montauban aţiţa într'una flacăra ureĭ, aşa în cât tóte cuvintele spuse duceluĭ în favorul prinţuluĭ Gilles, nu folosiră nimic.

Miserabilul favorit sfătui pe stăpânul sěŭ să aresteze pe prinţ acuzându-l cu crima maĭ sus pomenită, la ce ducele se şi învoi.

Gilles înse fu prevenit de cu vreme şi iĭ succese a se refugia la Guildore, un castel puternic pe cósta măriĭ. Acest castel era aşezat pe pămînt francez, a fară de graniţa Bretonieĭ.

De óre ce înse dînsul nu avea la îndemână de cât numaĭ puţinĭ ómenĭ pentru apěrarea castelului, făcu greşéla de a acepta o mică trupă de soldaţĭ anglezĭ pentru întărirea garnisóneĭ din Guildore.

De acest fapt se folosi în dată frate-sěŭ, ca să aţîţe pe regele Carol VII din Franţa contra luĭ Gilles. Regele îşĭ avea atuncĭ locuinţa în Chinon, unde călětori Francisc spre a-ĭ aduce omagiile şi tot odată spre a se plânge contra frateluĭ sěŭ, carele a debarcat trupe angleze la cósta Franţeĭ.

Regele Carol, care se răsboi cu Anglezii maĭ mult de dóuě zecĭ de anĭ şi ar fi fost învins de aceştia, dacă nu i-ar fi venit în ajutor Ieane d'Arc, „feciόra de Orleans," — dede bucuros ascultare acestor calumniĭ. El demândă căpitanuluĭ sěŭ, Pregent de Contivi, să adune câte va trupe să cucerеscă castelul Guildore, să aresteze pe prinţul Gilles şi să 'l estradee duceluĭ Francisc, care apoĭ va ţiné judecată asupra luĭ.

În acel timp statul frances se afla într'o stare de tot deplorabilă. Căpitanuluĭ Contivi iĭ trebui o mulţime de timp să-şĭ adune trupele de lipsă pentru ocuparea Guildore-luĭ; şi după-ce iĭ succese în sfârşit, trebui să o ţină încunjurată apróре patru anĭ până ce o putu cuceri. Prinţul Gilles după o apěrare eroică, fu prins şi transportat la oraşul Redon, unde se şi adunară îndată maĭ mariĭ Bretonieĭ spre a judeca.

Procesul dură maĭ mulţĭ anĭ, în decursul cărora prinţul trebui să sufere închisóre fórte grea.

Când în sfârşit juriul era înclinat al achita din causa lipseĭ de dovedĭ, atuncĭ Montauban fu acela, care prin o apucătura drăcéscă întórse lucrul érăşĭ spre rěŭ. El puse pe mastrul Josse din Paris — care pe atuncĭ era un falsificător renumit şi mult întrebuinţat, cum afirmă cronicarul — ca să falsifice epistole de ale regeluĭ Angliеĭ către ducele Francisc şi cătră prinţul Gilles.

În epistola luĭ Henric VI-lea cătră ducele Bretonieĭ, acesta era provocat prin multe ameninţărĭ, să pună immediat în libertate pe prinţ. În epistola cătră Gilles era vorba despre întenţiunĭ trădătóre ale regeluĭ contra Francieĭ, în carĭ prinţul ar avé să jóce o rolă importantă.

Ducele Francisc — cu a căruĭ învoiélă se făcu acéstă falsificare — trimite ambe epistolele la regele Carol, spre a-l convinge despre planurile conjurătóre, ce ar purta prinţul Gilles.

Carol îşĭ adună pe sfetniciĭ sěĭ şi iĭ puse să esamineze cu stricteţă epistolele. Câţi-va dintre aceştia — bărbaţĭ înţelepţĭ şi şi de onóre — descoperiră fórte iute înşelăciunea şi îşĭ esprimară indignarea asupra acestor fapte mişelescĭ.

Înse suspiţiosul rege — înfluinţat póte în secret de sfetnicĭ corupţĭ — credênd că totuşĭ ar puté fi ceva drept în aceste denunţărĭ, şi temêndu-se că i-se va pierde tronul Franţeĭ din precauţiune transportă prinsonerul într'o închisórea a casteluluĭ Montcontour.

(Va urma.)

Revistă politică.

Austria. În pertractările de împăcare, ce le aŭ ţinut deputaţiĭ Cehilor şi aĭ Nemţilor din Bohemia, s'a fost ajuns la resultatul, că ambe părţile s'aŭ fost învoit asupra unor schimbărĭ, ce sînt de a se face în sistemul electoral. Asta înse nu vre să zică, că dóră pacea ar fi fost încheiată. Punctul principal al Cehilor e, că eĭ numaĭ atuncĭ se vor împăca cu Germâniĭ, când drepturile, de carĭ se bucura limba lor, până la retragerea ordonanţelor de limbă din anul trecut, vor fi restituite. La acésta înse se opun cu tótă tăria Germâniĭ. La pedeca de până acum, s'a maĭ adaus o nóuă lovitură. Ministrul president Körber pe 22 l. c. a conchemat parlamentul, în contra dorinţeĭ Cehilor.

În preséra zileĭ de 22 l. c. diversele grupurĭ politice aŭ ţinut şedinţe asupra atitudineĭ, ce o vor lua în nóua sesiune parlamentară. Pedecile se ridică din maĭ multe părţĭ. Înainte de tóte grupul polon, care la început primise cu mare bucurie pactul cu Ungaria, acum spune, că în calea pactuluĭ s'aŭ pus greutăţĭ marĭ. Cehiĭ încă nu aŭ rĕmas înapoĭ. Comisiunea lor parlamentară permanentă, după ce a referit despre resultatul conferinţeĭ de împăciuire, care se póte numi nul, a enunţat, că deputaţiĭ cehĭ vor trece în oposiţie şi se vor opune actualuluĭ cabinet Körber chiar şi cu obstrucţia, până când acesta nu va revoca nedreptatea, ce li s'a făcut Cehilor prin retragerea ordonanţelor de limbă. De altmintrea eĭ nu sînt strĕinĭ de împăcare. Enunţiaţiunea comisiuneĭ parlamentare a fost primită din partea tuturor deputaţilor.

Triste semne pentru parlamentul imperial!

Transvaal. De când a sosit în Africa sudică noul general Roberts, lucrurile, dacă dăm credĕmînt depeşelor, ce sosesc în Anglia, aŭ luat altă faţă. Cu înaintarea generaluluĭ Roberts spre Kimberley, oraş, ce se află pe câmpul de luptă din vest, şi care de multă vreme a fost asediat de Burĭ, încep a se retrage şi trupele Burilor. Ba încă maĭ mult. După cum spun ziarele angleze, chiar şi armata, ce împresurase Ladysmithul se retrage luând defensiva ţăriĭ proprie. Buriĭ aŭ hotărît înarmare generală şi dacă nu le va succede înfrângerea luĭ Roberts în luptă deschisă, vor continua răsboiul numit guerilla, dar Anglezilor nicĭ când nu se vor supune.

Corespondinţe.

Către Escelentisimul Domn Dr. Victor Mihályi, Archiepiscop si Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş!

Selagiŭ, la 14 februariŭ 1900.

Înalt Preasfinţite!

Subjugaţi seclĭ de-arîndul ca naţiune, espuşĭ machinaţiunilor infernale ale calvinismuluĭ ca Biserică, fost-am despreţuiţĭ, fost-am persecutaţĭ şi maltrataţĭ. Am fost obiect bun şi apt pe cum socoteaŭ uniĭ pentru a fi esploataţĭ din partea tuturor, carĭ în óreşĭ care privinţă îşĭ vindicaŭ privilegiĭ de a dispune peste câmpiile nóstre mănóse, spirituale.

Eram pe aci, să ni se răpéscă limba prin sforţările domnilor magnaţĭ şi nemagnaţĭ ardelenĭ şi ungurenĭ; par'că era sosît timpul, ca Românul prin catechismele calvinilor întocmite cu viclenie să devină şi el însuşĭ calvin.

Terenul spiritual al Românuluĭ atât de fructifer a fost tot de una aplicat a primi tot ce ĭ-ar servi spre progres, şi acésta a servit ca basă intenţiunilor ambelor partide. Ér blândeţa şi supunerea proverbială a Românuluĭ ĭ-a dat indemn inimiculuĭ, ca abusând de acéstă însuşire nobilă, să forţeze lucrul în tóte părţile. Dar Provedinţa divină, carea a destinat locul fie-căruĭ neam în concertul celor alalte popóre, a putut óre să uĭte de poporul Român? A putut să lase pradă machinaţiunilor perverse pe rĕmăşiţele divuluĭ Traian, pe acele rĕmăşiţe, carĭ ca un mijloc în mânile luĭ Dumnezeŭ aŭ dovedit lumiĭ în decursul alor 2—3000 anĭ, că esistinţa unuĭ popor presupune voinţa Domnezĕireĭ, fără care nicĭ *cel persecutat şi debil nu dispare* de pe suprafaţa pămîntuluĭ, nicĭ *cel azĭ puternic nu se póte ridica* până la gradul superlativ al potestăţiĭ, al căreĭ nume adevĕrat e: tirănia absolută?!

Şi poporul Român a fost în timpul esistinţeĭ sale supus şi cu încredere fiéscă în Dumnezeŭ, ceea ce s'a adeverit în tóte fasele sale. Religiositate esemplară, moralitate adevĕrat creştinéscă, supunere de model: sînt tot atâtea dovedĭ despre inima luĭ alipită către ceriŭ; suspinele amare în durerile şi necazurile sale esprimate în vorba: „Aşa vre Domnezeŭ“ ne documentéză eclatant, că Românul e creştin bun şi Român tot de una.

Uneltirile necualificabile ale inimiculuĭ aŭ suferit naufragiŭ pe stânca credinţeĭ Românuluĭ! Limba nu i-s'a putut lua, credinţa creştinéscă şi-a păstrat-o nealterată! Poporul Român a cunoscut vócea dulce a Provedinţeĭ *la anul 1700, când a fost chemat a se uni* cu focularul origineĭ sale, nu numaĭ în cât privesce limba, carea a susţinut-o şi până acólea, ci şi în ale credinţiĭ, în carea a fost divergent de Roma. *S'a declarat a se uni cu Roma;* căcĭ pe cum de acolo avem limba, asemenĭ acolo să ne fie şi isvorul credinţeĭ, acel loc sfînt, unde residéză Capul vĕdut al Bisericiĭ luĭ Christos, de care e legată suvenirea dulce a martirilor primilor creştinĭ.

Şi dóră ne-am înşelat? O! nu şi da! Nu, căcĭ ne-am câştigat tóte dulceţile alinătóre de durerĭ, clenodiile scumpe ne-a succes ale susţinĕ, fiind acele apĕrate în decursul alor dóuĕ vécurĭ sub scutul părintésc al Romeĭ. Dar ne-am şi înşelat căcĭ o parte a fraţilor nostri de un sânge şi de o limbă, sub influinţa demoralisătóre a strĕinuluĭ viclĕn a preferit a rĕmânĕ în întunecimea bisantinismuluĭ, de cât să-şĭ plece capul sub jugul uşor şi dulce al Romeĭ; şi maĭ bucuros s'a alipit de aberaţiunile suterane ale străinilor de altă limbă, de cât cu considerarea origineĭ sale nobile să se alipéscă şi în ale credinţeĭ de istoricul Capitoliŭ! Acéstă împrejurare pentru noĭ Româniĭ unitĭ e un moment mult dureros.

De la actul măreţ, pentru noĭ în etern memorabil începĕnd, act, care ne-a fost între tóte împrejurările cel maĭ sigur, maĭ eficace, şi maĭ puternic scut, veleităţile contrarilor nu aŭ potut să aibă asupra nóstră nicĭ o influinţă stricăciósă. Nu, căcĭ pe orisonul Bisericeĭ nóstre Române unite a rĕsărit şi a strălucit în tóte timpurile ca nisce farĭ luminătorĭ Capiĭ Provinţeĭ, carĭ maĭ de-arîndul şi-aŭ însuşit sciinţa şi morala catolică, vîrtuţile sublime, înţelepciunea părintéscă, armele pentru luptă eroică lângă căminul scump şi din sorgintele curat al Romeĭ. La mormîntul ss. Apostolĭ Petru şi Pavel, lângă columna străbunuluĭ nostru Traian aŭ supt sĕtoşĭ iubirea Bisericeĭ şi a nĕmuluĭ românesc. Încădiţĭ de văpaia acesteĭ iubirĭ aŭ venit a casă, ca să lumineze şi încăldéscă şi inimile nóstre cu razĕle binecuvîntate şi binefăcĕtóre a Romeĭ.

Lucefĕr, sóre strălucitor ne eştĭ şi *Tu* Înalt Preasfinţite, şi ceea ce a umplut inima *Ta* în focularul sacru, venind a casă, în mijlocul nĕmuluĭ *Tĕŭ*, o aĭ revĕrsat preste fiiĭ Bisericeĭ române unite, ca Prelat şi ca Român. Strălucirea *Ta* o cunóscem cu toţiĭ, cler şi mirenĭ, dragostea *Ta* ardentă părintéscă o simţim dimpreună, eroismul şi ţinuta *Ta* tot de una nealterată şi fără temere este gravată în inimile nóstre neperitor, *lupta Ta între tóte împrejurările eroică, independenţa Bisericiĭ nóstre,* de care *Te* aĭ alipit tot de una ca un martir din secliĭ dintâiŭ aĭ creştinismuluĭ *şi pentru binele nĕmuluĭ Tĕŭ,* bietul Român, ne a făcut *a Te iubi* cu tótă ardórea inimeĭ, *a ne alipi de Tine* ca fiĭ devotaţĭ, între tóte împrejurările fără esitare, fără a pregeta câtu-şĭ de puţin şi fără temere, încă şi atuncĭ, când ne ar sta în faţă inimic cât de puternic, *căcĭ Te scim pe Tine în fruntea nóstră,* decĭ nu putem slăbi!

În luptele vieţiĭ moderne, când pacea luĭ Christos, pacea socială, pacea sufletéscă se pot susţinĕ numaĭ prin armarea generală a tuturor forţelor disponibile, aflăm de mângăere nedescriptibilă *a Te vedĕ pe Tine,* Părintele bun, Luptaciul neînfricat, Păstoriul plin de iubire, Povĕţuitoriul înţĕlept *în fruntea* turmeĭ micĭ şi sĕrace, dar conscie de chemare, şi energică în luptă! Timp de 25 anĭ aĭ guvernat cu toiagul blândeţeĭ, când era vorbă de supuşĭ, şi cu toiagul eroismuluĭ, când *Ţi-s'a* pus să aperĭ Mirésa *Ta.*

Un fiŭ neînsĕmnat al Bisericiĭ nóstre scumpe, ca un echoŭ fidel la simţĕmintelor tuturor confraţilor, îşĭ iea permisiunea a-*Ţĭ* adresa şi pe acéstă cale dorinţa ferbinte omagială, ca Dumnezĕul nĕmurilor să dee, *ca Tu, Inalt Preasfinţite, iubitul şi adoratul nostru Părinte bun* să-*Ţĭ* poţĭ ajunge scopul măreţ, ce *Ţĭ*-l'aĭ prefipt, să-*Ţĭ* poţĭ realisa intenţiunile nobile şi atât de salutare pentru Biserica şi nĕmul nostru în lung şir de anĭ! Noĭ *î-Ţĭ* făgăduim credinţă, iubire şi adhesiune *Ţie,* căruia *Ţĭ-s'a* dat de Provedinţa divină a guverna Provinţa nóstră mitropolitană de Alba-Iulia şi Făgăraş în acest an de îndoită însemnătate pentru noĭ, una ca an sfînt, alta ca anul iubilar de 200 anĭ de la s. Unire cu mama străbună Roma.

Î-Ţĭ dorim în acéstă zi memorabilă, şi în tóte zilele vieţiĭ nóstre înălţăm rugăciunĭ din inimă Către bunul Dumnezeŭ, ca să-*Ţĭ* dăruéscă Atotpoternicul Părinte tărie, viaţă

îndelungată, ca să poţi susţine lupta nobilă tot de a una pentru clenodiile scumpe moştenite de strămoşi: credinţa şi limba, mărgăritare, cari le-ai preţuit şi le preţuesci atât de mult, în cât pentru ele *Te* jertfesci pe *Tine* însuţi! *I-Ţi* făgădnim că-*Ţi* vom urma şi *Te* vom asculta tot de a una ca pe un Părinte bun! Aşa să ne ajute Domnezeŭ!

Măgureanul.

Multţămită publică.

În favorul sfintei Mănăstiri de la Prislop, pe lângă cele publicate în „Unirea“ din anul 1899 aŭ mai incurs de atunci în cóce următórele oferte benevole:

Pe lista Nro 122 şi 298 Dl Victor Poruţ protopop în Oraviţa de la dsa 1 fl. şi Dómna soţiă Poruţ Lucreţia nasc. Ianza 1 fl. la olaltă . . . . 2 fl.

Pe listă Nro 99 dl Iosif Stupinean paroch în Lunc'a Cernei de la dînsul 50 cr. dna soţia Iuliana 50 cr. şi fica Victoria 10 cr. la olaltă . . . . . . 1 fl. 10 cr.

Pe lista Nro 529 dl Teofil Tuşcean paroch în Tuştea de la dînsul 50 cr. şi preotésa 50 cr. la olaltă . . . . . 1 fl.

Pe lista Nro 528 prin On. Petru Stoica paroch în Ciula mare de la dînsul 50 cr. vĕduva preotésa Barbara Stoica 50 cr. şi alţi credincioşi din Ciula mare şi mică la olaltă . . . . 2 fl. 01 cr.

Pe lista Nro 791 On. Ioan Pataki Capelan în Lunc'a Cernei de la dînsul 1 fl.

Pe lista Nro 733 prin dl Michail F. Iubaş învĕţător în Cârnesci de la elevii şcolari 1 fl. 21 cr. de la dsa 54 cr. soţia Roza 30 cr. ficele Victoria şi Aurora 20 cr. la olaltă . . . . 2 fl. 25 cr.

Pe lista Nro 748 dl Cosma Roman învĕţător în Fărcădine a dat . , . 50 cr.

Pe lista Nro 533 On. Beniamin Suciŭ preot în Şerel de la dsa 1 fl. şi Ioan Poşia crîsnic 10 cr. la olaltă . . . 1 fl. 10 cr.

Pe lista Nr. 69 prin dl Nicolaŭ Zugrav în Uricanĭ de la dsa şi soţia Lucreţia 2 fl. Aurel Boticĭ docente 50 cr. Ioan Zugrav învĕţ. pens. 50 cr. George Cocola 50 cr. Mihaiŭ Coandreş 50 cr. Petru Murg 10 cr. Ioan Dancĭ 10 cr. Ioan Mâcser 50 cr. Lascu Tersat 50 cr. Biserica 1 fl. şi Avram Fagaş 50 cr. la olaltă . . . . . . 6 fl. 70 cr.

Pe lista Nro 781 de la dl Pompeiŭ Dariŭ învĕţător în Rechitova . . . 50 cr.

Pe lista Nro 274 şi 277 prin dl Ioan Bora junior paroch în Petros cu filia Crivadia şi a nume din parochia Petros de la Ioan Drăgănescu 1 fl., Ioan Sotingă 1 fl., Paul Colodi 1 fl. 20 cr., Petru Buzduga 1 fl., Ion Muntean 1 fl., Ion Tămaş 20 cr., Gavril Tămaş 20 cr., George Sotingă 20 cr., Constantin Tămaş 50 cr., Teodor Neag 1 fl. Ianĕş Iov Danciŭ 50 cr., Roman Maida 50 cr., Ianĕş Drăgănescu 50 cr., Măriuţa Micláuş 50 cr., Măriuţa Luca 50 cr., Petru Luca Neag 50 cr., Anuţa Luca 50 cr., Iosov Necşiŭ 1 fl 50 cr. Florinca Lelinga 1 fl., Anuţa Bolesc Zdreilă 60 cr., Ştefan Berna (Ciont) 1 fl., Măriuţa Berna 50 cr., Nechifor Berna 50 cr., George Buzduga 50 cr. Ioan Danciŭ 1 fl., Crăciun Danciŭ 50 cr., Damian Bolia 1 fl, Petru Georgiulesc 20 cr., Cătuţia Drăgănesc 10 cr., Vasilie Bolea 1 fl., Anuţa Cristea 50 cr., Anuţa Buzduga 40 cr., Anca Zdreilă Bolesc 50 cr., Vinereana Costea 50 cr. Teodor Crivedean 1 fl., Anca Ion şi Anchidin Rĕstocan 20 cr., Maria şi Partenie Rĕstocan 20 cr., Eugenia David 10 cr., Ion şi Anuţa Broţeiŭ 50 cr., Vasie Maida 1 fl., Petru Crivedean 50 cr., Simihaiŭ Buzdugă 50 cr., Petru Beresc 50 cr., Crăciun cu Maria Georgiulesc 50 cr., Raveca Necş n. Broţeiŭ 20 cr., Ana Bora n. Broţeiŭ 50 cr. Ioan Bora preot 1 fl., Ion Buzdugă 1 fl., Gavril Bolia 1 fl., adecă din Petros preste tot suma . . . . 31 fl. 30 cr.

(Va urma.)

Fond de salarisare.

În favorul fondului de salarisare, aŭ mai incurs de la: On. *Teod. Hărsan* din Chimitelnic a adunat în sĕrbătórea Întimpinării Domnului . . . . 3 cor. 84 fil.
ér din *Tr. Almaş* s'aŭ adunat
cu colindatul . . . . 31 „ 20 „
de la *Nirĕş* . . . . 14 „ 20 „
de la *Almaş* . . . . 2 „ — „
de la *Ţeud* . . . . 11 „ — „
On. *Ioan Pantea* din Riciu
a colectat . . . . 4 „ — „

Noutăţi.

Sciri pesonali. Î. P. S. Dl Mitropolit a piecat Vineri sara la Budapesta.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. În aniĭ trecuţĭ *Cocoş Tóder* a cumpĕrat un prapor roşu în preţ de 10 fl., *Petru Onuţu cu soţia Maria* un prapor tot roşu în preţ de 10 fl. În anul 1898 *Pamican Niculae cu soţia Maria* un prapor negru în preţ de 10 fl. *Restoman Nuţu cu Anna, Mereŭ Gavrilă şi Petru Minu* un prapor negru în preţ de 10 fl. *Anna Mărincaş* o cruce în preţ de 5 fl. *Iosif Miron* subnot. *cu soţia sa Luiza* o cruce în preţ de 5 fl. Dna *Iustina Gall* pentru înfrumseţarea bis. de a se face Iconostas a donat 250 fl., şi de la mai mulţĭ poporenĭ aŭ incurs 100 fl. Iconostasul s'a făcut prin M. On. Dn Ion Bochu paroch în Borşa fórte bine şi frumos. Dnul *Ioan Gall* notar cercual a donat pentru repararea şcoliĭ 20 fl. şi 30 de scândurĭ. Dna *Iustina Gall* a cumpĕrat 2 Rĕstignirĭ frmóse în 1899, carĭ s'aŭ şi ridicat, una în capul satuluĭ cea alaltă în cimiteriul din lăuntru al bisericiĭ, în preţ de 50 fl. *Pamican Dillu* a cumpĕrat o faţă cerată pe pristol. *Petru Todor* a cumpĕrat o faţă cerată. *Petru Tóder* a cumpĕrat o faţă cerată tot pe pristol. Subscrisuĭ în numele curatoratuluĭ bis. se simte îndatorat şi pe acéstă cale sus numiţilor donatorĭ a le aduce cea maĭ mare mulţămită. Bunul Dumnezeŭ să le rĕsplătéscă faptele lor marinimóse, ce aŭ săvîrşit faţă de sfînta nóstră biserică. Secueŭ 31/I 1900. Nicolaŭ Mărincaş paroch. — Subscrisul în numele curatoratuluĭ bisericesc gr. cat. din Sân-Iacobul de Câmpie îşĭ ţine de sacră datorinţă a aduce mulţămită publică acelor credincioşĭ marinimoşĭ, carĭ în decursul anuluĭ 1899 aŭ dăruit pe sama s. bisericiĭ nóstre şi a nume: Magnificul Domn *Francisc Hollatti* rom. cat. proprietar mare a cumpĕrat o cruce pe s. altar în preţ de 30 coróne *Alesandru Oltean* gr. cat. locuitoriŭ în Ciudiŭ o evangelie în preţ de 25 coróne şi un patrafir în preţ de 14 coróne. *Ignaţiŭ Morea* gr. cat. din Sân-Iacob 2 praporĭ de postav roşu în preţ de 24 coróne de la maĭ mulţĭ poporenĭ 4 feţe cerate în preţ de 14 coróne, pentru carĭ jertfe marinimóse Dumnezeŭ să le rĕsplătéscă după merit. Sân-Iacob II/10 1900. Augustin Lazar paroch gr. cat. — 1. *Ioan Handrea* şi soţia *Ana n. Popa* din Indol aŭ cumpĕrat pe sama s. bisericĭ din loc o s. Evangelie cu 25 coróne. 2. *Popa Schiopean Ioan v. Popa Simţion* mort în 6 Decembre 1897 din modesta sa avere, care nu a trecut preste 2000 fl. v. a. a testat bisericeĭ din Indol 500 fl. (1000 coróne), carĭ în 1899 aŭ şi trecut în proprietatea bisericeĭ; eră maĭ înainte a cumpĕrat pe sama numiteĭ bisericĭ un prapor cu 12 fl. v. a. şi în dóuĕ rîndurĭ i-a donat câte 5 fl. = 10 fl. v. a. Indol în 14 Februariŭ 1900. Georgiŭ Suciŭ v.-protopop.

Din Archidiecesă. Se escrie concurs cu terminul de 15 Martie n. la parochia: *Sân-Mărtinul-deşert* din Prot. Turdeĭ, pe lângă emolument. următóre: 1. Casă de lemn cu 2 incaperĭ şi culină. 2. Şură cu grajd de 8 vite. 3. Grădină. 4. Porţiune canonică: a) arătoriŭ 28 jugh., a căror venit e computat în 192 coróne, dar se pot da şi cu 300—320 coróne arêndă anuală. 5. De la 23 familiĭ câte 1 metretă de cucuruz cu grăunţul à 16 cupe vechĭ şi câte o zi de lucru cu mâncarea preotuluĭ. 6. Venitele stolare îndatinate. — Cu terminul de 31 Martie la parochia *Chirileŭ* din Prot. Ernutuluĭ. Emolumentele sînt: 1. Porţiunea canonică constătătóre din 29 jugăre, din carĭ 12 jugăre e cosîtoriŭ. 2. Fondul intern parochial în estensiune de 600°☐. 3. Casa parochială cu treĭ incaperĭ. 4. Un staul pentru 8 vite. 5. Dóuĕ coteţe pentru porcĭ. 6. O culină de véră şi o fîntâna de pĕtră. 7. Venitele stolare îndatinate. 8. De la 105 fumurĭ câte o zi de lucru cu intertenţinnea preotuluĭ, şi câte o metretă de cucuruz, din carĭ cantorul primesce numaĭ ⅓ din metrete. — La parochia *Sacalul-de-câmpie* din Prot. Pogăceleĭ. Emolumentele sînt: 1. Casă parochială de lemn cu patru chiliĭ de locuit, o culină şi o cămară pavimentate. 2. Staul, grânariul, culina de vară, dóuĕ coteţe sub un coperiş, cu un şopru în mijloc şi fîntână de pĕtră. 3. Porţiunea canonică comasată: 43 jug. 360°☐ arătoriŭ, 30 jug. 959°☐ cosîtoriŭ, 10 jug. 1540°☐ păşune, 160°☐ neproductiv. A fară de acestea, grădină internă 2 jug. 644°☐ cu 72 pomĭ de diferite felurĭ, carea după obiceiŭ are, să o închidă cu gard preotul. 4. De la fiesce care familie câte 2 zile de lucru cu palma, din carĭ o zi la cósă şi una la secere, cu intertenţiune de la preotul. 5. Venitele stolare îndatinate.

Poetul Coşbuc. Aflăm cu multă bucurie că marele poet George Coşbuc a fost decorat cu medalia Bene Merenti cl. I. pentru meritele literarĭ. Sincere felicitărĭ iubituluĭ nostru compatriot.

Ultima 1/13. În linişte şi aprópe neobservată de nime a trecut la vecînicie ultima zi de 1/13. Aceste dóuĕ cifre pentru ultima dată s'aŭ întîlnit la 13 faur 1900, şi maĭ mult nu se vor revedé niciĭ o dată. Calendarul vechiŭ, cu gravitatea-ĭ bizantină va maĭ rĕmâné cu o zi şi maĭ înapoĭ, ér cel noŭ, dus de spiritul de progres al apusuluĭ va merge mereŭ înainte. Când va sosi óre aşa de mult aşteptatul timp, să ne desbărăm şi noĭ cu totul de acest calendar rĕŭ şi învechit?

Serată literară-musicală. Tinerimea universitară română din Cluş, va aranja la 27 Faur o serată literară-musicală în favorul studenţilor universitarĭ lipsiţĭ de mijlóce.

Anunţ! *O. D. Vasile Ardelean* preot gr. cat. în Vetĕş p. u. Szatmár aduce la cunoscinţa On confraţĭ preoţĭ, că avênd dînsul lipsă grabnică de broşurile edate de Zimandi sub titlul: „Ébresztő hangok“ şi în specie de acelea, unde auctorul sub titlul „Maymonides“ tractéză Despre omorurile rituale, ar dori să le cumpere.

Avis. Rugăm pe st. D. carĭ aŭ abonat fóia nóstră pe a. c. să fie liniscițĭ pentru întârziarea eĭ, căcĭ în scurt timp vom fi gata cu aranjamentul tipografieĭ nóstre proprie din noŭ înfiinţindă, şi atuncĭ vor primi toţĭ numeriĭ restanţĭ şi vom continua edarea în ordine, ér pe ceĭ ce nu s'aŭ abonat până acum îĭ rugăm să grăbéscă cu trimiterea abonamentuluĭ, pentru că esemplare întrecătóre nu vom tipări. Adm. Revisteĭ Ilustrate. I. Baciŭ.

† **Necrolog.** *Ioan Pop* paroch gr. cat. în Draşov Dumineca în 18 februariŭ st. n. 1900 la 11 óre a. m. împărtăşit cu s. sacramente ale muribundilor şi-a dat blândul sĕŭ suflet în mânile creatoriuluĭ în al 63-lea an al vieţiĭ, şi în al 33-lea al preoţiĭ.

Teodor Barbu magistru de farmacie a repausat la Reghin în etate de 23 anĭ după un morb de plămânĭ îndelungat.

Agapia Suciŭ n. Lupan preotésă în Cergăuĭ mic, a repausat la 22 crt. în al 58 an al etăţiĭ.

În vecĭ amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Păstoriul sufletesc în praxă

saŭ

Inviațiunĭ pentru preoțĭ față de credincioșiĭ bolnavĭ, din punct de vedere moral, pastoral, medicinal și hygienic.

(Continuare.)

Casurĭ speciale de stărĭ sufletescĭ și suferințe trupescĭ. Tractarea acelora.

1. La bolnaviĭ neliniștiți de frica morțiĭ orĭ a desperăriĭ în îndurarea luĭ Dumnezeŭ, se va folosi preotul de mijlócele încurajăriĭ, spunêndu-le că și așa e rînduit omuluĭ să móră, și mórtea e un tribut, care noĭ trebue să-l dorim spre a ne apropia maĭ curênd de Dumnezeŭ; pentru aceea zicem: „vină împĕrăția ta" în rugăciunea Domnuluĭ, și de ce să ne maĭ țină legațĭ plăcerile deșerte de lumea asta. Prin părăsirea acesteĭ viețĭ, nu încetăm de a fi, ci începem viĕță adevĕrată, dacă murim bine și creștinesce; așa zice s. evang. Ioan „cel ce crede în mine, de și va muri, tot viŭ va fi".

Dacă bolnavul e neliniștit pentru greutatea pĕcatelor, să i-se spună a le mărturisi sincer și să aibă înfrângerea inimiĭ, atuncĭ va fi sigur de rĕsplata lotruluĭ de pe cruce, căruia pentru înfrângerea adevĕrată ĭ-a zis Domnul: „astăzĭ veĭ fi cu mine în raiŭ", apoĭ Dumnezeŭ nu doresce mórtea pĕcătoșilor, ci doresce să se întórcă și să fie viĭ. (Ezechil. c. 18. v. 30.) și „nicĭ o pocăință nu e prea târzie, dacă e adevĕrată". (s. Cyprian: de coena domini.)

2. Față de ceĭ ce nu voiesc să vorbéscă orĭ le e rușine de vre un pĕcat, va trebui păstorul sufletesc să îmbie și să propună chemarea și altuĭ preot, nu numaĭ pe păstoriul propriŭ, în care are încredere, și dacă află, că nu e asta causa, atuncĭ esaminaze tot maĭ de apróspe până va sci, că de ce nu vre să vorbéscă și să-l descopere tainele sufletuluĭ sĕŭ. Pentru casul când s'ar esprima, că doresce alt preot, păstoriul propriŭ sufletesc să-șĭ arete bucuria pentru acésta și să-ĭ fie de ajutor, făcêndu-l atent de așĭ mărturisi tóte pĕcatele aceluia, în care are încredere. Dacă totușĭ chemarea unuĭ alt preot ar fi imposibilă în mod fisic și ar fi periclu, că bolnavul va muri, să-l capaciteze cu mult tact, ca să nu se rușineze de nimic, că toțĭ sîntem supușĭ pĕcatuluĭ și slăbiciunilor, în carĭ toțĭ sîntem egalĭ.

3. Sînt stărĭ bolnăviciόse, când pațientul înțelege tóte, înse nu póte vorbi, orĭ în urma bóleĭ, orĭ din firea luĭ; în acest cas va trebui preotul să cunóscă semnele de înțelegere reciprocă, apoĭ îl va întreba despre pĕcatele, carĭ le pot comite ómeniĭ de condiția luĭ, și dacă prin semne de suspine, prin sărutarea s. crucĭ și strîngerea eĭ la pept, prin punerea și ridicarea mânilor la ceriŭ, îșĭ va arĕta durerea internă, îl va absolva necondiționat preotul.

4. Față de surdo-mutĭ păstoriul sufletesc din semne va deduce la pĕcatele comise și dacă va conchide și la o părere de rĕŭ, îĭ va absolva necondiționat.

5. Dacă ar fi chiemat preotul la un bolnav, cu carele nu se póte înțelege din causă că nu-ĭ pricepe limba, spre a nu spune prin interpret ascunsele sufletuluĭ sĕŭ, se va folosi de semne chiar ca și față cu ceĭ mutĭ, și dacă din semne îl va pricepe, că are adevĕrată părere de rĕŭ, îl va absolva.

6. Fiind chiemat preotul la un bolnav călĕtoriŭ, etc. pe care nu-l cunósce, va trebui să se orienteze despre aceea, că în cât are cunoscință despre adevĕrurile de credință și apoĭ procédă maĭ de parte.

7. În cas de a avé a tracta cu o muiere, care póte nu stă chiar în bun renume, preotul nicĭ cum să nu se întrețină singur, ér sub durata confesiuneĭ va lăsa ușa deschisă așa, cât ceĭ de a fară să pótă vedé, dar nu și audi confesiunea.

Deosebită atențiune și prudință este a se aplica față de muierile bolnave și în morburĭ cronice. Se scie în genere, că muierile maĭ adese reclamă ajutoriul păstoriuluĭ sufletesc, parte din causa constituțieĭ trupescĭ maĭ debile, parte că ele sînt și maĭ pie.

Decĭ dacă sînt nervóse și încă de o natură histerică, ceea ce se cunósce, de cum va aŭ plăcere de a se entusiasma orĭ prea nĕcăji de anumite persóne orĭ împrejurărĭ, păstoriul sufletesc va cerca să le liniștéscă, să le împace pornirea acésta bolnăviciósă prin consiliĭ înțelepte și convingĕtóre.

Grea e posiția preotuluĭ în specie la muierĭ în patul de nascere. Adese se tractéză atuncĭ de a perde orĭ a mântui un suflet, și din punct de vedere religios e témă de a se perde sufletul noŭ născênduluĭ fără botez.

Inviațiunĭ speciale de procedere în acest cas se pot vedé în teologia dogmatică.

Casurĭ estraordinare.

a) Cel maĭ greŭ moment în împlinirea oficiuluĭ pastoral, este față de criminalĭ, de óre ce se scie în genere, că aceștĭ indivizĭ sînt ceĭ maĭ cerbicoșĭ, și nu poșed nicĭ frica luĭ Dumnezeŭ, nicĭ simț de umanitate, prin urmare sînt corupțĭ și bolnavĭ și trupesce și și sufletesce. Cum că păstoriul sufletesc față de atarĭ, trebue să aibă mare înțelepciune și compătimire, dar și curaj, nu va dubita nime.

Orĭ și cât ar fi de sĕlbaticĭ în simțĕminte, totușĭ la sentința: „trebue să morĭ" și cel maĭ tîmpit la simțirĭ se va cutremura; dar mulțĭ în loc de a se pocăi, devin maĭ furioșĭ și înjură.

Drept aceea, înainte de a cerceta păstoriul sufletesc pe un atare individ, va trebui să se informeze despre însușirile aceluia; că adecă e plecat, cerbicos, deprimat, orĭ curajos etc, spre a se sci acomoda și a lucra cu efect asupra stăriĭ luĭ sufletescĭ. E fórte consult, ca înainte de a-l visita să-ĭ trimită ceva mâncare, beutură etc. prin ce îșĭ va câștiga o atragere. Întrând la criminal îl va compătimi, îl va avorbi cu iubire, spunêndu-ĭ, că scopul luĭ e de a-l mângăia și a-ĭ răpi sufletul de la satana, care în urma pĕcatuluĭ sĕŭ a causat trupuluĭ astă nenorocire. Și dacă trupul nu-l póte mântui, să-șĭ mântuéscă sufletul, partea cea maĭ alésă asupra careia numaĭ Dumnezeŭ are putere, căcĭ maĭ „înfricoșat este a cădé în mânile Dumnezeuluĭ celuĭ viŭ". (Evreĭ c. X. v. 31.)

Convingă-l că e maĭ rușinósă mórtea eternă și judecata ultimă, de cât acest momînt ce-l așteptă.

Spună-ĭ, că Dumnezeŭ nu se uită întru atâta, că óre mórtea cuiva e naturală orĭ forțată, rușinósă orĭ onorabilă, ci la aceea, că murit-a omul, în adevĕr creștinesce. — După ce prin acestea l'a convins, să purcédă apoĭ la mărturisire sinceră, la părere de rĕŭ, la rugăciune și întindă-ĭ sufletuluĭ absoluția și s. sacraminte.

Să nu uite preotul în scaunul confesional de a-ĭ aduce aminte, că óre în fasiunile câte le-a dat la protocol, nu a mărturisit strîmb contra cuiva, din ce să i-se pótă aceluia pe nedrept trage vre o daună orĭ periclu fără a fi vinovat, și la cas ca acesta, va chema pe judecător, spre a-șĭ revoca fasiunea nedréptă.

Nu-ĭ iertat păstoriuluĭ sufletesc să se amestece în atarĭ afacerĭ, carĭ nu se referesc la consciința și procedura de pocăință a criminaluluĭ.

b) Când are preotul de a însoți vre un criminal la locul de supliciŭ, dee-ĭ s. cruce în mână zicêndu-ĭ: étă semnul, cu care trebue să învingem lumea. Cugetă la Cel ce pe nedreptul a suferit pe dînsa, și nu despera, ci rógă-te împreună cu mine și te veĭ mântui.

De regulă sentința de mórte se maĭ cetesce o dată celuĭ osîndit și la locul de perdare. Preotul pregătéscă pe cel osîndit să asculte sentința fără a se revolta, spunêndu-ĭ să o priméscă ca de la Dumnezeŭ dispusă, și să-șĭ supórte pedépsa spre așĭ spĕla sufletul, iertând tuturor, celor ce aŭ adus-o și celor ce o esecută. În fine resuscitând părerea de rĕŭ de tóte faptele rele, absólve-l. După esecutare, va ține o scurtă vorbire la ceĭ de față, de a se feri de pĕcat și crime ne demițêndu-se nicĭ la cele maĭ micĭ greșelĭ.

După ce pe cum cred, fie care preot, orĭ din teorie, orĭ din pracsă se va sci acomoda și în alte jurstărĭ nedescrise aci, voiŭ trece să amintesc unele inviațiunĭ medicinale, cum și unele îndrumărĭ hygienice.

(Va urma.)

Silințele de unire în Moldova cătră sfârșitul véculuĭ al XVI-lea.

(Continuare.)

Dară episcopilor catolicĭ aĭ ținuturilor moldovenescĭ nu le-a fost ușor, să administreze cum se cade diecesele sale cele estinse și să satisfacă lipselor religióse ale sufletelor încredințate lor. Neîncetatele năvălirĭ ale Tătarilor și Casacilor, rĕsbóiele cele sângerόse purtate cu marea putere a Turcilor și desele lupte interne pentru urmarea pe tron ținură țara în întărîtare neîncetată și făcură puținilor preoțĭ catolicĭ cu neputință, să împărtășéscă catolicilor împrăștiațĭ binecuvîntările credințeĭ. Situația catolicilor se maĭ rĕĭ încă și maĭ tare, după ce voivodiĭ se învrăsmășiră și cu corona polonă, cu scutitórea oficială a bisericiĭ catolice din Moldova, și estinseră ura și întărîtarea sa și asupra ocrotiților dușmanuluĭ sĕŭ. Unul din principiĭ aceia, Bogdan III. (1504—1517), însu-șĭ schismatic fiind ca și toțĭ înaintașiĭ sĕĭ a

fară de amintitul Laţcu, [1]) peţise pe Elisaveta fiica regeluĭ polon Casimir Iagiello. Dară după ce i-s'a dat rĕspuns negativ, şi-a rĕsbunat nu numaĭ asupra luĭ Casimir aşa, că ĭ-a pustiit ţara până pe la Lemberg, ci şi-a descărcat întĕrîtarea şi asupra catolicilor din Moldova. Dominicaniĭ aŭ fost alungaţĭ din mănăstirea din Siret, carea le-o zidise pe la anul 1380 Margareta mama voĭvoduluĭ Petru Muşat, şi mănăstirea a fost pustiită până la temelie. În aceea-şĭ sórte s'aŭ împărtăşit şi Suceava şi cele alalte mănăstirĭ catolice din ţară; chiar şi „episcopatus Moldaviensis“ încă a încetat pe vremea acésta, să esiste. Cu episcopul Michail Marinoschi numit în anul 1510 după isvórĕle vaticane se închie adecă şirul episcoporum Moldaviensium. Urmaşilor luĭ Bogdan nu le trecu prin minte, să îndrepteze nedreptatea făcută catolicilor, ba eĭ nu permiseră nicĭ măcar aceea, ca mănăstirile şi bisericile dĕrîmate să se zidéscă din noŭ şi să se înzestreze cu preoţĭ. În clipa, despre care scriem, în Băcăŭ, se îngrijaŭ de lipsele alor 15.000 de catolicĭ treĭ Franciscanĭ, carĭ pe de-asupra nu sciaŭ limba germană şi ungurésca. [2]) Nu avem, decĭ să ne mirăm, că viaţa catolică în Moldova începu a se sfârşi pe încetul şi „de mulţĭ anĭ era copleşită de rătăcirĭ îngrozitóre“, în ce chip se esprimă Petru Schiopul într'o epistolă din 1 Ĭanuariŭ 1588 îndreptată către Sixt V. [3])

* * *

În situaţia asta critică nimenĭ altul nu păru maĭ potrivit spre retrezirea consciinţeĭ catolice în ţara Moldoveĭ ca Ĭesuiţiĭ, a căror forţă spirituală şi dragoste până la jertfirea de sine chiar pe vremea aceea lumina în chipul cel maĭ strălucit nu numaĭ în lupta împotriva protestantismuluĭ, ci şi în misiunile cele maĭ depărtate între popórĕle pagâne, unde ele se dovediră de multe orĭ ca eroism gata a jertfi şi viaţa.

După ce atât Petru Schiopul cât şi Bruti descoperiseră decĭ archiepiscopuluĭ de Lemberg Demetriŭ Solikowski şi nunţiuluĭ apostolesc al Poloniei Hanibal de Capua planul sĕŭ de a sări întru ajutoriŭ catolicilor din Moldova, şi după ce cest din urmă le lăudase sfîntul propus şi-ĭ îndemnase la statornicie, Bruti într'o epistolă din 5 Septembre 1587 [4]) îndreptată către nunţiul apostolesc se rugă pentru câţĭ va părinţĭ Ĭesuiţĭ, carĭ pe credincioşiĭ, ceĭ ce după alungarea predicătorilor eretici se întórseră din noŭ în sinul bisericiĭ, „să-ĭ pótă instrui în viaţa creştinéscă şi spre acest scop să scie germânesce şi ungaresce şi a fară de aceea să fie bine instruiţĭ şi în limba grecéscă şi latinéscă“. „Voiŭ purta grije,“ aşa urméză Bruti a scrie, „ca părinţiĭ aceştia să aibă tóte cele de lipsă, şi serenissimul principe, stăpânul meŭ, le va asigna o cetate cu numele Cotnar, carea e locuită de Saşĭ şi de Ungurĭ, are treĭ bisericĭ fórte frumóse şi venerande prin vechime şi asiguréză Ĭesuiţilor un venit anual de 4—500 de galbenĭ. Lângă biserica catedrală vor avé o locuinţă şi vor puté, să înfiinţeze acolo un seminar şi să créscă pe fiiĭ catolicilor.“ Pe lângă Ĭeşuiţĭ maĭ ceru Bruti cel puţin 6 Bernardinĭ (Franciscanĭ de Observantia), carĭ ar puté, să locuéscă în mănăstirea din Băcăŭ, maĭ ales după ce Petru o a înzestrat în chipul cel maĭ bogat. „Fiind că părinţiĭ Franciscanĭ,“ aşa scrie Bruti în 14 Ĭanuarie 1588 luĭ Hanibal, [1]) „sînt puţinĭ la numĕr şi nu poşed nicĭ limba ungurésca nicĭ pe cea germană, ca să pótă purta grijea celor 15.000 de catolicĭ aĭ ţĕriĭ, ar fi de dorit, să vină în Moldova 6 Bernardinĭ. Eĭ ar puté, să locuéscă bine în mănăstirea din Băcăŭ, căreia principele ĭ-a dăruit satul Trebeş din apropiare locuit de cam 50 familiĭ ungurescĭ cu 2 viĭ şi cu 2 morĭ.“ Petru sprigini rugarea mareluĭ sĕŭ camerar şi nu întrelăsă, să mărturiséscă Papeĭ supunerea şi ascultarea sa şi să-ĭ pună în prospect chiar şi unirea bisericiĭ moldovenescĭ cu Roma.

Promisiile acestea adevĕrat că nu aŭ fost aşa de făţărite ca acelea, carĭ le făcu tot pe aceea-şĭ vreme sfîntuluĭ Scaun Ivan Cumdlitul din Rusia; dară ele totuşĭ nu aŭ fost libere de calcul politic. Petru spera, pe cum am amintit deja maĭ la deal, că în Roma va dobîndi un sprigin împotriva prepotenţeĭ turcescĭ; Bruti dimpotrivă ceru pe sama sa titulul unuĭ „apĕrătoriŭ şi scutitoriŭ al bisericiĭ romane împotriva ereticilor“, éră pe sama fiuluĭ sĕŭ Antoniŭ Stanislaŭ, carele locuia în Capo d' Istria, [2]) un beneficiŭ orĭ un salar anual. Adevĕrat că Bruti asigura, că el doresce o distincţie, numaĭ pentru ca silinţelor luĭ pentru rĕspândirea şi întărirea catolicismuluĭ în Moldova să li-se împărtăşéscă o auctoritate maĭ înaltă; [3]) dară cererea acésta totuşĭ se repeţesce cu mult prea des în epistolele către Solikowski şi către Hanibal, către cardinalul Montalto şi către legatul papal Aldobrandini, cât să se pótă socoti de aşa de desinteresată. [4])

Şi întru adevĕr Roma nicĭ nu se grăbi, să împlinéscă pretensiunile făcute de Bruti. Căcĭ Scaunul apostolesc de o parte se obicĭnuia ca titulul de „apĕrătoriŭ şi scutitoriŭ al bisericiĭ“ să-l împărtăşéscă numaĭ la capete încoronate, ér de altă parte o păţise deja de destule orĭ, că a fost amăgit prin promisiĭ góle, cât să se simţéscă îndreptăţit, să se îndoéscă în adevĕrul promisiilor luĭ Bruti şi maĭ întâiŭ să aştepte, dacă acelea se vor şi împlini. Cu precauţiune tot aşa de mare aŭ primit în Roma şi promisiile de unire. Papa Sixt V se mărgini de o cam dată la atâta, că prin o brevetă din anul 1587 îndemnă pe hospodarul Moldoveĭ, să mérgă cu statornicie maĭ de parte pe calea apucată. Solikowski trimise espitola papală principeluĭ prin un sol delegat a nume spre acest scop. În fiinţa de faţa a soluluĭ o ceti şi traduse Bruti, şi apoĭ se ridică Petru, sărută breveta papală, esprimă cu cuvinte căldurose mulţămita sa pentru onórea, în care l-a împărtăşit sfîntul Scaun, şi promise, că în scurtă vreme, va trimite o delegaţiune la Roma. În viitoriŭ, aşa asigură dînsul, îşĭ va socoti de datorinţă, să pórte grije părintéscă de locuitoriĭ catolicĭ aĭ ţĕriĭ sale şi să facă bucurie Sfinţieĭ Sale Papeĭ ajutorind pe Franciscanĭ şi restaurând bisericile, carĭ atât în urma vechimiĭ sale cât şi maĭ ales în urma folosiriĭ sale îndelungate prin ereticĭ aŭ fost despoiate de tótă podóba şi ruinate. [1]) În rĕspunsul sĕŭ din 1 Ĭanuariŭ 1588 Petru ascrie reîntórcerea în sinul bisericiĭ cea a catolicilor căduţĭ de la credinţă silinţelor mareluĭ sĕŭ camerar şi rógă pe Papa, să pórte şi în viitoriŭ grije de biserica catolică din Moldova şi să-l recunóscă pe el însu-şĭ — pe hospodarul — ca şi pe ceĭ alalţĭ regĭ şi principĭ creştinĭ de fiŭ al sĕŭ şi să-l scutéscă părinţesce. [2])

Raporturile eraŭ decĭ fórte avantajóse pentru lăţirea catolicismuluĭ şi pentru eventuala unire a bisericiĭ moldovenescĭ cu Roma. Nicĭ Sixt V şi nicĭ Ĭesuiţiĭ nu avură, să întârzie cu aceea, ca să aducă ajutoriŭ spiritual poporuluĭ acestuia serman şi amăgit. Hanibal se sfătui cu provincialiĭ Cracovianĭ aĭ Ĭesuiţilor şi aĭ Franciscanilor de Observantia cu privire la trimiterea câtor va misionarĭ în Moldova; dară în clipa aceea nu se află nicĭ unul, care sciind limba germană şi cea ungurésca să fie putut lucra în Moldova cu resultat. [3]) Încă în 14 Octobre 1588 raportă nunţiul cardinaluluĭ Montalto, că între Bernardiniĭ regatuluĭ Poloniei nu se găsesc preoţĭ potriviţĭ, carĭ să poşedă limbile pretinse şi să fie înzestraţĭ cu însuşirile de lipsă, pentru ca să pótă fi trimişĭ în misiunea moldovenéscă [4]) Dara într'aceea aŭ pornit în Moldova în August 1588 patru Ĭesuiţĭ, a nume părinţiĭ Stanislaŭ Warszewicki, Ĭoan Kunig Schonhavianus (Schönhof) Ĭust Rab şi un frate laic.

* * *

(Va urma)

---

[1]) Xenopol şi episcopul neunit Melchisedec în scrierea sa „Papismul“ p. 8 ur. din aceea, că mormîntul luĭ Laţcu se arată în biserica catedrală din Rădăuţĭ, par a conchide, că Laţcu a murit ca schismastic formal, ca recădut. Dară o epistolă a luĭ Gregoriŭ IX din anul 1372 către Laţcu eschide orĭ ce îndoélă, că principele acesta în anul acela a fost încă catolic. Cf. Bullar. Ord Praed T. II. p. 281. Maĭ de parte biserica din Rădăuţĭ încă nu esistase pe vremea morţiĭ luĭ Laţcu, şi Rădăuţiĭ s'aŭ făcut reşedinţa unuĭ episcop neunit numaĭ întru începutul véculuĭ XV Cf. Schimidt, Romano-catholici per Moldaviam episcopatus res gestae, Budap 1887. p. 22. not. 3. Osemintele luĭ Laţcu aŭ putut, să fie aduse de airia în biserica neunită.

[2]) Theiner, Vetera monumenta Regni Poloniae et Lithuaniae, Roma 1863. Vol. III. n. 6 p. 5.

[3]) Theiner l. c. III. n. 16. p. 12.

[4]) Theiner l. c. n. 12. p. 5.

[1]) Theiner l. c. n. 16. p. 15. Cf. scrisórea luĭ Bruti de acela-şĭ dat către Sixt V la Theiner l. c. n. 16. p. 14.

[2]) Cf. scrisórea luĭ Bruti către Hanibal din 6 Sept. 1590 la Theiner l. c. n. 134 p. 177.

[3]) Cf raportul luĭ Hanibal din 9 Ĭuliŭ 1589 trimis cardinaluluĭ Montalto, la Theiner l. c. n. 103. p. 140.

[4]) Cf. bună óră epistolele luĭ Petru către Sixt V şi către Hanibal din 1 Ĭanuariŭ 1588; scrisórea luĭ Bruti către Papa din 14 Ĭanuariŭ 1588; raportul luĭ Solikowsski din 14 Dec. 1588 către Sixt V., către Montalto din ult. Febr. 1588 şi din 14 Dec. 1588. (Theiner l. c. n. 15. p. 13. 14. 18; n. 57 p 49 ur.) Epistolele luĭ Hanibal către Montalto din Ĭuniŭ 1587, 7 Apr. 158-, 26 Maiŭ 1589 (Przezdziecki, Listy Anibala z Kapui, Warszawa 1852.

[1]) Bruti din 14 Ĭan. 1588 către Sixt V, la Theiner l. c. n. 16. p. 14.

[2]) Theiner l. c. n. 16. pe 12.

[3]) Hanibal către Montalto în 22 Ĭuniŭ 1588.

[4]) Cf Przezdziecki l. c.

Bibliografie.

A apărut:

Convorbiri literare. Anul 34 Nr 1 cu următorul conţinut: Carmen Sylva: Tinărului nostru genue (G. Eucson) G. Coşbuc: Cicoarea (poesie) D. Zamfirescu: Lydda, partea II (roman) D. N. Voinov: Teoria fogocitozei P. Minir: A. C. Cuza. Despre Poporaţie N. Iorga: Cum se predă istoria în şcolile nóstre Ĭ. Bogdan: G. L. Frollo.

La Sibiŭ a început să apară o nóuă revistă întitulată, „**Pedagogia nóuă**". al căreia redactor, proprietar şi editor este dl Dr. Petru Span. Revista apare în fascicule lunare de câte $1^1/_2$ cóle şi se póte abona numai pe jumătate de an. Abonamentul pe an 5 cor., pentru străinătate 8 francĭ. Fascicolul I. ca număr de probă pentru Ĭanuarie, a apărut cu următorul cuprins: Cătră învĕţătoriĭ românĭ de redactorul, Un orfelinar român, de Dr. P. Şpan. Lecţiĭ de psichologie: a) Representărĭ. Noţiunea lor. Împărţirea lor. b) Întunecarea şi reproducerea ideilor, de Dr. P. Şpan; Corĕspondinţa învĕţătorilor, de Amicus; Comunicărĭ de la şcóla de aplicaţie; Notiţe vesele; Recensiunĭ; Însemnărĭ; Corĕspondinţa foiĭ.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Vasile Suciu.

---

(3) 1—?

Concurs.

Pentru complinirea postuluĭ de comptabil la Institutul de credit şi economiĭ „Poporul" societate pe acţiĭ în Lugoş. cu care este împreunat un salar anual de 1400 coróne, prin acésta se escrie concurs cu termin până la 31 Martie 1900 st. n.

Doritoriĭ de a reflecta la acest post până la terminul fixat vor avé să-şĭ presinte recursele la subscrisa Direcţiune, avênd acele a le instrua cu testimoniŭ despre qualificaţiune de comptabilitate şi cu adeverinţă despre praxa de până aci avută ca oficiant de comptabilitate.

Lugoş la 13 Februariŭ 1900.

Pentru Direcţiune
Ĭoan Boroş
preşedinte şi director esecutiv.

1011 szám / 1899. (4) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt biróségi végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi. hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1899. évi V. 709. számu végzése következtében Dr Gergely Albert ügyvéd által képviselt Gergely Ferencz felülfoglaltató javára balázsfalvi Turk Bázil ellen 145 kor. 98 fil. s jár. erejéig 1899. évi Oktober hó 29-én foganatositott biztositási végrehajtás utján felülfoglalt és 1592 korona — fil.-re becsült házibutorok, kávéház és czukrászdai berendezési tárgyakból álló ingoságok, melyekre a jelen árverés egyidejüleg a kolosvári népbank javára 129 kor. 58 fil. — továbbá a kolosvári iparosok hitelszövetkezete 740 kor. — fil. az Erdélyi bank és takarékpénztár 1010 kor. — fil. I. B. Misselbacher sen: 149 kor. 86 fil., Kohn Lázár 132 kor. 58 fil. Hercz Armin és fiai 60 kor. 36 fil. Hunvald Lipot és fiai 132 kor. 28 fil. és Roth és társa 242 kor. 30 fil. erejéig — mint szintén felülfoglaltatók javára is kitüzetik. nyilvános árverésen eladatnak. Alapfoglaltató Szele Márton javára jelen árverés. miután ellene igényper van folyamatban — kitürhető nem volt. Miről alapfoglaltató ezen hirdetmény egyik példánya megküldése mellett képviselő ügyvéde utján értesitetik.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1899. évi V. 709/4. számu végzése folytán fennti tőkekövetelések, ezek megitélt kamatai, és eddig összesen biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes lakásánál leendő eszközlésére 1900. évi Február hó 28-ik napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett. a legtöbbet igérőnek. szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna. ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1900 évi Február hó 5-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

134 v. szám / 1900. (5) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1899. évi V. 809. és 810 számu végzése következtében Dr. Ferencz Ákos dicső-szentmártoni ügyvéd által képviselt Schmiedl Sándor és fia czég javára Roth Náthán ellen 1212 kor. 64 fil. s jár. erejéig 1899. évi December hó 6-án foganatositott biztositási végrehajtás utján lefoglalt és 1424 kor. 70 fil. becsült bolti áruczikkek és házi butorokból álló tárgyak, melyekre a jelen árverés egyidejüleg Schuller Lajos javára 223 kor. 90 fil., Teutsch B. Jozsef javára 525 kor. — fil.. Velvárt és Werber javára 47 kor. 70 fil. Stein Rudolf javára 16 kor. — fil. Kanu Lipot és fia javára 137 kor. 76 fil. és végre a Cs. kir: Hermaneczi papir gyár javára 233 kor. 06 fil. s jár. erejéig — mint felülfoglaltatók javára is. a mennyiben kielégitési végrehajtási jogot nyertek — kitüzetik. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1900. évi V. 31. számu végzése folytán fennti tőkekövetelések, ezek megitélt kamatai. és eddig összesen biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1900. évi Márczius hó 5-ik napjának délelötti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna. ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1900. évi Február hó 13-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminaruluĭ archidiecesan.